

J.P. MONNINGER

ȘAPTE
SCRISORI

Traducere din limba engleză și note
ANDREEA FLORESCU

LITERA

București
2020

SCRISOAREA ÎNTÂI

Către: Dr. Fowler/Comisia pentru disertație

De la: Kate Moreton

Subiect: Suspendarea orelor, Semestrul al II-lea

Stimată doamnă doctor Fowler,

După cum am discutat, îmi suspend activitatea la orele de curs pentru semestrul al doilea al anului 2019. Doamna Decan Howell mi-a dat deja permisiunea, așa că vă anexez formularul de cerere. Vă rog să mă contactați pentru orice nelămurire.

Voi folosi banii din Bursa Brady Milsap, acordată de Asociația Absolvenților din Dartmouth, ca să-mi finanțez o călătorie în Irlanda, mai exact în insulele Blasket, pe coasta de sud-vest. După cum știți mai bine decât oricine, lucrarea mea de disertație tratează atât istoria locuitorilor din insule, cât și emigrarea lor în Statele Unite. Sper să adun cât mai multe povești posibil, incluzându-le pe cele deja publicate, și să alcătuiesc antologia și bibliografia complete ale relatărilor orale cu privire la relocarea locuitorilor în zonele Springfield/Chicopee din Massachusetts. După cum se menționează în proiectul meu, insula este acum abandonată. Excepție face o cantină turistică ce deservește vizitatorii din timpul verii, care vin să exploreze rămășițele satului original. Comisia Teritorială Irlandeză a ordonat evacuarea insulei, astfel încât în

1953 s-a încheiat strămutarea acestei comunități de douăzeci și doi de oameni și a bunurilor lor în patru cabane nou-coite în Dunquin, fiecare cu câte trei acri de pământ arabil drept anexă.

În măsura posibilităților, îmi propun să pun cap la cap și să compar poveștile acestor foști cetățeni irlandezi care, la mijlocul secolului XX, au început o nouă viață pe pământ american. Proiectul meu e unul ambițios și nu aș fi reușit să-l elaborez fără susținerea dumneavoastră. Voi fi găzduită, cel puțin o parte din timpul petrecut în Irlanda, la Universitatea din Limerick.

Graiul locuitorilor din insulele Blasket reprezintă, pentru mulți lingviști, întruchiparea celui mai pur și mai vechi stadiu al limbii irlandeze. Călătoria pe care urmează să o fac are rolul de a-mi consolida cercetarea și nu-mi pot închipui cum aș putea să-mi termin disertația fără să am această experiență. Îmi pare rău că renunț la orele de curs, dar o fac ca să beneficiaz de bursa care mi-a fost acordată. Am crescut în regiunea Springfield/Chicopee din Massachusetts și de mult timp sunt fascinată de irlandezii strămutați aici. E visul meu de o viață să ajung în Irlanda ca să-mi satisfac setea de cunoaștere și să cercetez această parte a moștenirii mele culturale.

Vă mulțumesc dumneavoastră și membrilor acestei comisii pentru că m-ați încurajat în această privință. Apreciez scrisorile de recomandare pe care membrii comisiei le-au trimis ca să mă sprijine în obținerea acestei burse. Sunt convinsă că cercetarea pe care urmează să o întreprind se va dovedi de neprețuit în elaborarea disertației mele. Mai sper că va contribui, fie și într-o mică măsură, la aprofundarea cunoștințelor pe care le avem despre populația insulelor Blasket.

Cu deosebită stimă,
Kate Moreton

Capitolul 1

Aveam presimțiri rele: era un autocar turistic. Chiar dacă mă feream s-o recunosc, îmi luasem bilet la un autocar care transporta turiști. Nici măcar nu era unul bun, dacă ar fi existat așa ceva. Era un munte de mașină, uriașă și absurdă, albastru cu alb și cu un grilaj frontal de mărimea unui gard de la terenurile de baseball. Atunci când ghida, o femeie competentă și agitată pe nume Rosie, m-a îndrumat spre spatele autocarului cu colțul clipboardului ei, mi-am zis că trebuia să fie o greșală. Ideea că puteai ajunge la locul despre care studiasem vreme de ani buni, insulele Blasket, aflate pe coasta de sud-vest a Irlandei, cu un asemenea vehicul părea un sacrilegiu. Irlandezele dârze din disertația mea n-ar fi știut ce să spună în privința unui autocar cu televizoare, geamuri fumurii, aer condiționat, toalete și un playlist repetitiv de cântece irlandeze siropoase precum „Galway Bay” și „Danny Boy”. Mai ales „Danny Boy”. Era ca și cum te-ai fi plimbat cu un scuter electric prin Luvru. Nu părea câtuși de puțin posibil ca acel autobuz să încapă pe drumurile înguste și șerpuitoare din Dingle.

Am tras adânc aer în piept și m-am urcat. Rucsacul mi s-a lovit de ușă.

Am avut numai decît parte de *acel* moment de stînjeneală. Oricine a mers cu autocarul știe despre ce vorbesc. Te urci și începi să privești în jur căutînd un loc liber, doar că majoritatea sunt ocupate, iar în autocar e mereu mai puțină lumină decît afară, spătarele scaunelor

acoperind aproape totul, cu excepția ochilor și a frunții pasagerilor. Cei mai mulți dintre ei evită contactul vizual pentru că nu vor să te așezi lângă ei, dar totodată sunt conștienți de faptul că au mai rămas doar câteva locuri libere și că, dacă sunt nevoiți să cedeze locul de lângă ei, i l-ar da mai degrabă unuia care să arate cât de cât sănătos la cap. Până una-alta m-am străduit să văd, peste spătare, unde rămăseseră locuri libere, încercând și să-mi dau seama cine mi-ar fi putut fi un tovarăș de călătorie decent, mai mult sau mai puțin tăcut, încercând să-i evit pe cei care păreau prea dornici să mă așez lângă ei. Pe aceia îmi doream să-i evit cu orice preț.

Deci iată cum a arătat *acel* moment de stânjeneală.

De asemenea, mă simțeam extenuată. Zborul de la Boston la Limerick mă lăsase fără pic de energie, așa cum numai aeroporturile și avioanele pot s-o facă. Eram precum pâinea veche și stătută. Precum pâinea lăsată să se usuce în pasta cu care se îndoapă curcanii.

Și mai simțeam și că-mi venea puțin să plâng.

Nu acum, mi-am zis. După care am continuat să înaintez.

Pasagerii erau bătrâni. Prietena mea cea mai bună, Milly, ar fi considerat că nu era prea drăguț din partea mea să spun sau să gândească asta, dar nu mă puteam abține. Doar creștetul capului li se vedea peste spătare, arătând precum un câmp de pufuri de păpădie. Zâmbeau și conversau între ei, vizibil fericiți că erau în vacanță, iar uneori ridicau privirea către mine și dădeau aprobator din cap. Puteam fi nepoata lor, o situație care le-ar fi convenit de minune. Lor le plăcea „Danny Boy”. Le plăcea călătoria în Irlanda; mulți dintre ei aveau rude acolo, eram sigură de asta. Era ca o reîntoarcere acasă, ceea ce nu avea de ce să mă irite, așa că mi-am făcut curaj să merg de-a lungul culoarului. Priveam cu atenție în toate părțile, adică mă uitam fără să mă holbez și speram la ceva fără să-mi doresc nimic anume.

Pe la jumătatea autocarului, am dat de un loc liber. De două, mai exact. Părea de necrezut. M-am oprit, încercând să nu mă răsucesc ca să nu lovesc pe cineva cu rucsacul meu. Rosie nu terminase imbarcarea; îl vedeam pe șofer stând afară, cu o cafea într-o mână și cu

o țigară în cealaltă. Două locuri libere? Să nu fi fost o capcană. Părea prea frumos ca să fie adevărat.

– Aici în spate, scumpo! l-am auzit pe un bătrân strigând. E un loc liber aici. Scaunul ăla e rezervat. Nu cred că poți sta acolo. Cel puțin, nimeni n-a putut până acum.

M-am gândit să-mi încerc norocul, așezându-mă și așteptând să se întâmple ceva. Dar, pe de altă parte, asta ar fi putut să ducă la o situație și mai stânjenitoare. Bătrânul domn care strigase după mine părea sănătos la cap și destul de îngrijit. Se putea și mai rău. Am zâmbit, mi-am aranjat rucsacul și am continuat să înaintez cu greu, lovind în stânga și-n dreapta, până când oamenii au început să-și ridice mâinile ca să se protejeze de mine.

– Stai așa, o să pun asta deasupra noastră, a spus bătrânul care-mi oferise locul.

Compartimentul de depozitat bagaje era deschis. A îndesat înăuntrul o pelerină de ploaie de o culoare nedefinită și mi-a zâmbit. Avea o mustață lată de-o palmă.

M-am apropiat încet-încet, până când am ajuns în dreptul lui.

– Gerry, mi-a zis, întinzându-mi mâna. Ce noroc pe mine! O să stau lângă o fată drăguță și cu părul roșu! Cum te cheamă?

– Kate.

– Țsta e un nume irlandez. Ești irlandeză?

– Americancă. Dar da, sunt de origine irlandeză.

– La fel și eu. Cred că pe fiecare călător din autocarul ăsta îl leagă ceva de *vechea glie*. Pot să pun pariu!

A câștigat un punct pentru prima menționare a *vechii glie* despre care tot auzisem încă de când aterizasem în Irlanda, cu aproape patru ore înainte.

M-a ajutat să-mi pun rucsacul sus. Apoi mi-am amintit că aveam nevoie de cărțile mele și a trebuit să-l dau iarăși jos. În timp ce scooteam prin rucsac, cu Gerry lângă mine, am simțit apăsarea kilometrilor parcurși. Cât de ciudat să mă trezesc dimineața în Boston și să închei ziua într-un autocar care mergea înspre Dingle, cea mai frumoasă peninsulă din lume.

Capitolul 2

– Cât de irlandeză ești? m-a întrebat Gerry după ce ne-am așezat. Mi se pare că există așa o mare varietate în ceea ce privește legăturile pe care le au oamenii cu Irlanda. Mă refer la americani. Dar presupun că e valabil pentru oricine. Mereu m-am gândit că Irlanda e povestea de noapte bună a pământului, ca să zic așa. E greu de pus în cuvinte.

– Familia mea e din Irlanda. Din partea ambilor părinți, mai precis. Cred că eu sunt a patra generație.

– Eu sunt a doua. Fiind, firește, cu mult mai bătrân decât tine. Din ce parte a Statelor Unite ești?

– Am crescut în Springfield, Massachusetts.

– Eu sunt din Chicago. Născut și crescut. Ei bine, mă bucur mult că stai lângă tine. E minunat! Știi, soția mea a murit anul trecut, iar oamenii îmi zic: Gerry, cum poți să călătorești de unul singur? Dar eu le răspund că, dimpotrivă, asta e și faza. Călătoresc singur ca să întâlnesc oameni noi. Trebuie să fii deschis și comunicativ, altfel care mai e rostul călătoriei? Pun pariu că îmi dai dreptate.

Mi-am dat seama atunci că avea să fie un drum lung. O zi cu și despre Gerry. Mă întrebam dacă nu făcusem o greșală gravă așezându-mă lângă el.

Înainte să pot răspunde la ultima lui afirmație, în autocar s-a auzit un scârțâit profund. Rosie a apărut brusc lângă scaunul șoferului și a pornit precipitat de-a lungul culoarului. A fost nevoită să se

întoarce ba într-o parte, ba în cealaltă, căci oamenii încercau să îi pună întrebări din mers, însă ea ridica un deget și le făcea semn să aștepte. Scârțâitul a devenit din ce în ce mai puternic. Apoi ușile de la mijloc s-au deschis și mi-am dat seama că sunetul acela venea de la un cărucior cu roțile care era urcat în autocar. Persoana din cărucior era o femeie foarte, foarte în vârstă. A dat din cap în sus și-n jos atunci când platforma s-a oprit. Purta o jachetă frumoasă din fetru și niște pantaloni cenușii. Avea papuci în picioare, dar erau eleganți și comozi. Chipul îi trăda o mare bunătate. Evident, părea stânjenită că ne făcuse pe toți să așteptăm după ea. Un asistent care o îngrijea urcase cu ea pe platformă. Când aceasta s-a oprit, el a susținut-o pe bătrână de la spate în timp ce ea, făcând un efort chinuitor, s-a aplecat înainte. Apoi a condus-o la locul pe care eu îl lăsasem gol, în timp ce Rosie o încuraja:

– Așa, așa, e foarte bine, draga mea.

Bătrâna s-a așezat încet, ca și cum ar fi putut să se spargă la cea mai mică atingere. Asistentul a petrecut câteva minute învelindu-i picioarele cu pătura ecosez, după care i-a înmănat lui Rosie o sacoșă de pânză plină, evident, cu lucrurile bătrânei. Apoi el a coborât cu platforma.

– Știam că locul ăla e rezervat cu un scop, a spus Gerry, dând din cap ca și cum ar fi confirmat ceva important. Un pasager prețios.

– O cunoști?

– N-am văzut-o în viața mea. Dar arată ca o mare doamnă, nici vorbă să fie o simplă turistă. Așa cred.

– Da, nu pare o simplă turistă, am fost eu de acord.

Femeia m-a privit iacăt, iar ochii i-au licărit. În timp ce eu mă imbarcasem în autocar arborând cea mai inexpressivă căutătură cu putință, căci voiam să pun o distanță între mine și ceilalți, ea ne privea cu atenție pe toți cei de acolo, în căutarea unui potențial nou prieten. Căci, dornică de a se împrieteni, vedea prieteni peste tot.

Oamenii îți spun că Irlanda e o țară verde, dar se înșală. E albastră, purpurie, albă, cu oi, stânci, nori, mare, nisip și de un verde care pare ireal. Toate astea la un loc. Am privit pe fereastră, cu fruntea lipită

de geam și cu mintea golită de gânduri. Gerry insistase să stau pe locul de la geam. Mi-a spus că s-ar fi irosit pe el, pentru că mersul cu autocarul îi făcea somn, iar dacă era vorba să doarmă, putea s-o facă foarte bine și pe locul dinspre culoar. S-a dovedit că avusese dreptate; a adormit înainte ca autocarul să prindă măcar viteză. Sforăia, dar nu teribil. Uneori scotea sunetul acela de sucțiune pe care îl auzi în cabinetul dentistului.

Aș fi vrut să citesc, dar pe moment nu mă puteam concentra. Mă gândeam la Milly, prietena mea cea mai bună și vecina mea de acasă, din Statele Unite. Mă gândeam la apartamentul mic și curat în care locuisem vreme de doi ani. Mi-era dor de toate. De campusul de la Dartmouth, unde învățasem și lucrasem pentru disertația mea, de New Hampshire, de siropul de arțar și de mirosul de lemn ars în sobă. Pe cât de mult tânjeam să cunosc și să înțeleg Irlanda, pe cât de mult prețuiam bursa cu ajutorul căreia ajunseserăm să pot vizita Universitatea din Limerick, pe atât mi-era dor de viața pe care o avusesem acasă. Mă simțeam singură. Nu în sensul bun, ci în sensul de singurătate stearpă, de fiinare.

Ca prin minune, telefonul a început să-mi zbârnâie. Îl aveam setat pe vibrații. L-am scos din geantă și am văzut pe ecran numărul lui Milly, împreună cu o poză mică a ei, în care-i zâmbea unui papagal. Pe papagal îl chema Buster Maximus. Era cel de-al patrulea Buster pe care îl avusese drept animal de companie.

– Bună, Milly, am spus eu în șoaptă. Sunt în autocar, nu prea pot vorbi.

– Ce?

– Sunt în autocar!

M-am ridicat în picioare și m-am strecurat pe lângă Gerry. El mi-a zâmbit și a încuviințat din cap, după care a adormit la loc. M-am dus în capătul autocarului și m-am oprit între cele două uși de la toaletă. Nu era cel mai bun loc din lume în care să stai, dar nici nu mă simțeam în largul meu să vorbesc stând lângă Gerry. La Milly cânta Eva Cassidy pe fundal. O adora pe Eva Cassidy și o asculta atunci când lucra la sculpturile ei.

– Mă auzi acum? a întrebat Milly. Eu abia dacă te aud.

– Sunt în autocar, Mill. Mă duc la Dingle. E ciudat, dar chiar la tine mă gândeam. Ce faci? E totul în regulă?

– Asta ar fi bună ca nume de cântec. „Mă duc la Dingle“. Sună indecent.

– Sunt într-un autobuz cu turiști. E de-a dreptul enorm.

– Spune-mi ce vezi.

– Chiar acum văd două toalete, i-am zis, după care am tras adânc aer în piept.

Eu eram misiunea spațială a lui Milly, sonda trimisă de pe Pământ ca să aducă înapoi poze cu planetele și asteroizii pe lângă care trecea. Adora poveștile, detaliile și anecdotele despre tot ce era ieșit din comun. Acum eram prea obosită ca să am inspirație, dar m-am străduit.

– Dar e frumos, să știi, Milly. E cam cum ți-ai imaginat-o. Cam cum ne-am imaginat-o cu toții. Tipul lângă care stau spune că Irlanda e povestea de noapte bună a lumii.

– E drăguț?

– Are șaptezeci de ani, Milly.

– Și ajungi pe insule azi?

– Azi ajung la Dingle, dar probabil că am să le pot vedea.

– Asta-i minunat. Să faci un milion de poze. Promiți? Stai tare prost la capitoul „poze“.

– Știi că nu-mi place tehnologia, Milly. Dar am să mă străduiesc. Tu ce mai faci?

– Sunt bine, scumpo. Nu-ți face griji pentru mine. Sunt în formă maximă.

– Dar îmi fac griji pentru tine, Milly. Nu poți să-mi spui să nu-mi mai fac.

– Atunci, nu te îngrijora prea mult. Sunt în regulă.

– Milly, pot să te sun mai târziu? Sau mai bine mâine? Așa o să-ți pot povesti și ce am văzut. Sau poate vorbim pe Skype, dacă îmi dau seama cum funcționează drăcia aia.

– Bine, Katie, distracție plăcută! Micuța mea călătoare irlandeză. Drăguța mea fătucă irlandeză.

– Așa mi-a zis și Gerry. Probabil că mă încadrez în peisaj. Te pup.

– Cine e Gerry?

– Bătrânul care stă lângă mine.

– Am înțeles.

A mai spus că mă pupă și ea, apoi am închis telefonul. Înainte să-l pun deoparte și să mă strecor înapoi pe lângă Gerry, ca să revin la locul meu, am văzut-o pe bătrână stând lângă scaunul ei. Ceva nu se potrivea; autocarul era prea mare, iar ea era prea mică. Părea speriată și nesigură cu privire la locul spre care se îndrepta și la ceea ce spera să facă acolo. Nimeni nu părea să-i acorde vreo atenție. Dar poate că, la fel ca Gerry, și celelalte păpădii dormeau.

Am înaintat cu grijă de-a lungul culoarului și am rămas acolo în liniște, până când ea s-a întors și m-a văzut.

– Aveți nevoie de ajutor? am întrebat-o atunci când am ajuns în dreptul ei.

– Nu te deranjează? Noi, bătrânii, suntem așa o bătaie de cap.

– Deloc. Mă bucur să ajut.

– Am nevoie să merg la toaletă. Îmi pare rău că te deranjezi pentru mine. Mă cheamă Nora, dar cei mai mulți îmi spun Bunica.

– Stați liniștită. Spuneți-mi doar ce trebuie să fac. Eu sunt Kate.

Era o bunicuță adorabilă. Bătrânii pot ajunge fie blânzi și buni, fie dificili și morocânoși. Ea era din categoria celor blânzi. Mi-a zâmbit. Avea niște ochi frumoși, albaștri, calzi și limpezi precum fumul, care păstrau în ei ceva din copilăria pe care ea o trăise odinioară. O copilărie plină de zâmbete. Avea acea luminozitate irlandeză a privirii despre care vorbea atâta lume. O citisem bine mai devreme: putea să-și facă prieteni noi pe oriunde se ducea. A întins mâna și m-a prins de încheietură. Nu avea prea multă forță în acea mână firavă.

Mi-a spus să o susțin din față. Apoi am prins-o de coate, mergând cu spatele de-a lungul culoarului. Se folosea de spătarele scaunelor ca să-și mențină echilibrul. M-am oprit în dreptul ușii de la baie. Cabina din stânga era liberă. Am deschis ușa.

– Mă tem că am nevoie de ajutor și înăuntru. Mi-e rușine să-ți cer asta. Am crezut că eram pregătită pentru drum.

Eu, în schimb, nu eram pregătită pentru o asemenea cerință, dar am încuviințat din cap și i-am spus că voiam s-o ajut.

– Halal mod de a cunoaște pe cineva, a spus Bunica, atingându-mi din nou încheietura. Ei bine, să ne avântăm! Natura e stăpâna tuturor.

N-a fost ușor să ne mișcăm, dar ne-am descurcat. Toaleta era caraghios de mică. După ce am ajutat-o pe Bunica, ea mi-a mulțumit încă o dată, iar după ce am dus-o înapoi la locul ei m-a invitat la ceai cu următoarea ocazie în care soarta avea să ne aducă împreună. Mi-a spus că locuia la Limerick o bună bucată din an. Se măritase cu un irlandez și trăise jumătate din viață în Irlanda, iar cealaltă, în Manhattan.

– Promite-mi că o să vii la un ceai, mi-a spus, insistând să iau o carte de vizită de culoarea fildeșului din buzunarul jachetei ei. Stai mult aici?

– Șase luni.

– Atunci așa rămâne. Ai mai fost la Dingle până acum?

– Nu, asta e prima oară.

– Ei bine, arăți ca și cum te-ai fi născut aici. Unde ai crescut?

– În Springfield, Massachusetts.

Ea m-a privit cu luare-aminte. Apoi a dat din cap în semn de încuviințare.

– Am înțeles, asta explică totul, a zis, apoi a șoptit niște cuvinte în irlandeză. Ușile deschid alte uși, a adăugat, iar eu am interpretat zicala ca făcând aluzie la cât de mică era lumea.

– Iar o ușă deschisă are două căi, am continuat eu, tot în irlandeză.

M-a privit și mi-a zâmbit, atingându-mi mâna ușurel. După care eu m-am întors la locul meu.